

SAMLENOTAT

Ny EU sømilitær operation i Det Røde Hav (EUNAVFOR ASPIDES)

- Orientering

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

Den maritime sikkerhedssituation i og omkring Det Røde Hav er siden efteråret 2023 tilspidset, hvor Houthi-bevægelsen er fortsat med at udføre angreb mod den civile skibstrafik og internationale flådefartøjer, herunder også mod skibe med danske interesser. På den baggrund har man i EU arbejdet med udvikling af en ny sømilitær EU-operation, EUNAVFOR ASPIDES, der har til formål at beskytte den civile skibsfart i og omkring Det Røde Hav. Operationen vil få et defensivt mandat og vil således ikke deltage i offensive angreb mod Houthi-bevægelsen. Regeringen bakker op om en øget rolle for EU gennem oprettelsen af den sømilitære EU-operation, EUNAVFOR ASPIDES, idet regeringen støtter tiltag, der kan øge den maritime sikkerhed i og omkring Det Røde Hav.

2. Baggrund

Den maritime sikkerhedssituation i og omkring Det Røde Hav og Adenbugten er siden efteråret 2023 tilspidset, hvor Houthi-bevægelsen har udført en række angreb rettet mod den civile skibsfart samt flådefartøjer i området. Angrebene har bestået af bl.a. kapringsforsøg og affyring af ballistiske missiler og droner. De angrebne skibe omfatter også skibe med danske interesser, herunder senest den 24. januar 2024, hvor to Mærsk-skibe, der sejler under amerikansk flag, var mål for angreb. Den maritime sikkerhedssituation har medført, at flere rederier ikke længere besejler Det Røde Hav, og skibstrafikken i området er betydeligt reduceret. I stedet benyttes alternative og længere ruter syd om Kap Det Gode Håb, hvilket forsinker og fordyrer transporten.

På denne baggrund er der i EU pågået overvejelser om etablering af en ny EU-ledet sømilitær operation i og omkring Det Røde Hav til styrkelse af den maritime sikkerhed, herunder retten til fri sejlads. Der har samtidig pågået overvejelser om, at en ny sømilitær operation kan bygge på den eksisterende europæisk-ledede maritime overvågningsmission i Hormuz-strædet, EMASoH og dens militære del, Operation AGENOR, der ikke er en EU-mission, men hvor en række EU-lande deltager, herunder Danmark.

I december 2023 tog USA initiativ til at etablere en maritim operation, Operation Prosperity Guardian (OPG), under den eksisterende internationale maritime koalition, Combined Maritime Forces. OPG har til formål at sikre retten til fri sejlads gennem Det Røde Hav, Bab al-Mandab-strædet og Adenbugten. Gennem øget international tilstedeværelse er det hensigten at afskrække Houthi-bevægelsen fra yderligere angreb og beskytte den civile skibstrafik. OPG har fået tilslutning fra en bred kreds af lande, herunder Storbritannien, Frankrig, Nederlandene, Norge samt Danmark. Fra dansk side søges aktuelt Folketingets opbakning til at udsende danske militære bidrag til OPG, konkret en fregat, gennem beslutningsforslag B 103, som 2. (sidste) behandles i Folketinget den 6. februar 2024. Det fremgår af beslutningsforslaget, at de militære bidrag ligeledes kan indsættes i en kommende EU-ledet sømilitær operation under en række forudsætninger.

3. Formål og indhold

Den Fælles Udenrigstjeneste fremlagde i januar 2024 et krisestyringskoncept, som foreslår etableringen af en EU sømilitær operation i Det Røde Hav under navnet EUNAVFOR ASPIDES.

Konkret vil operationen have til opgave at beskytte den civile skibsfart i operationsområdet ved at forsvare skibe mod trusler, eskortere skibe samt bidrage til maritim overvågning. Operationen vil i lighed med den amerikansk-ledede operation, OPG, alene have et defensivt mandat og vil således ikke medvirke til eventuelle offensive angreb rettet mod Houthi-bevægelsens kapaciteter på land.

Operationsområdet for EUNAVFOR ASPIDES forventes at være internationalt farvand i Det Røde Hav, Det Arabiske Hav og Den Persiske Golf samt Bab al-Mandab-strædet og Hormuz-strædet.

Det forventes, at EUNAVFOR ASPIDES kan blive etableret i skriftlig procedure forud for rådsmødet (udenrigsanliggender) den 19. februar 2024. Efter etablering af operationen skal operationens operationsplan og lancering af operationen vedtages. Operationens aktiviteter forventes at kunne påbegyndes umiddelbart efter lanceringen.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for miljøet eller beskyttelsesniveauet.

Sagen forventes at have statsfinansielle konsekvenser, idet fællesudgifterne til operationen finansieres gennem Den Europæiske Fredsfacilitet (EPF). Et foreløbigt estimat for de samlede udgifter afholdt af EPF'en er op til 8 mio. euro frem til 2025. Danmarks BNI-andel udgør ca. 2 pct. Forslaget forventes dermed at have statsfinansielle konsekvenser på ca. 1,4 mio. kr.

8. Høring

Sagen har ikke været i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er bred opbakning blandt medlemslandene til oprettelse af den sømilitære EU-operation, EUNAVFOR ASPIDES. Det forventes, at ingen EU-lande vil modsætte sig etableringen af operationen.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter tiltag, der kan øge den maritime sikkerhed i og omkring Det Røde Hav. Regeringen bakker derfor op om en øget rolle for EU gennem oprettelsen af den sømilitære EU-operation, EUNAVFOR ASPIDES.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.